

Diàleg?: línies verdes

Estem entrant realment en una nova etapa en el conflicte nacional-territorial de l'Estat? Una paraula màgica repetida és *diàleg*. Només d'enunciar-la es podria estar a prop d'arribar a una solució. És així?

Un diàleg inclou diversos elements: 1) els objectius dels interlocutors: obtenir acords?, fer-ho veure sense desviar-se de les posicions inicials?, guanyar temps?; 2) sobre què es dialoga?, com s'estableix l'agenda?, i 3) amb quin procediment, amb quin calendari?

Diàleg és un concepte buit si no va acompanyat d'objectius, continguts, procediments i calendari. És possible? No és cap impossibilitat lògica, però la pràctica convida a l'escepticisme.

Hi ha solucions institucionals per triar en la política comparada de les democràcies. No cal inventar res. El problema no és aquest.

Crec que si no s'entoma sense embuts el veritable tema de fons, que és la institucionalització d'una democràcia moderna en una societat plurinacional, no hi haurà cap avenç significatiu. Una solució estable requereix dues condicions: a) noves regles polítiques i constitucionals sobre drets, llibertats, institucions, símbols, competències, economia-fiscalitat, política europea i internacional, i b) garanties que les noves regles es compliran i què fer si no es compleixen. Són dues condicions diferents que demanen acords diferents.

Escepticisme. Tanmateix, fem un exercici de política-ficció. Començar establint *línies vermelles* equival a negar el diàleg. A banda del tema dels presos i exiliats, presentar com si fossin inqüestionables la Constitució/unitat d'Espanya o el 1 d'octubre/República catalana és el mateix que no mostrar interès per arribar a acords. Dir que cal "dialogar dins de la llei" només té sentit si es vol trobar una llei molt millor que l'actual, la qual és bona part del problema. Més aviat crec que convindria començar amb un relat abstracte i compartit basat en les *línies verdes* de possibles acords de futur: trobar solucions basades en el respecte mutu i en els valors democràtics. De moment, sense concrecions.

F. REQUEJO, catedràtic de Ciència Política a la Universitat Pompeu Fabra

A Catalunya, el model constitucional del 1978 ha quedat molt obsolet. Per molts catalans, viure en la democràcia espanyola és semblant al que diu un dels personatges de Henry James (*Retrat d'una dama*): "Viure com vivia era com llegir un bon llibre en una mala traducció".

M'arrisco a mostrar un possible mètode genèric (amb l'obvi perill de rebre crítiques de totes bandes). Un primer pas consistiria a establir les esmentades *línies verdes* per part dels dos governs i la voluntat d'arribar a acords estables de futur. En

El veritable tema de fons és la institucionalització d'una democràcia moderna en una societat plurinacional

una segona etapa, el diàleg podria partir de dos equips paritaris de tècnics (economistes, politòlegs, juristes, etcètera) que establissin lliurement propostes per encarrilar el tema de fons (crec que els polítics actuals no estan en condicions de fer-ho; els tècnics, no se sap). Posteriorment el diàleg retornaria als polítics institucionals, els quals podrien portar a referèndum les possibles solucions acordades.

ÓSCAR ASTROMUJOFF

Ingenuïtat? Les dificultats salten a la vista, especialment quan des de la capital no es parla d'un diàleg real, sinó d'acatament i d'aplicar un 155 al quadrat. Hi ha una profunda desconfiança mútua, dues "cultures polítiques" amb diferents imaginis sobre la història, el present i les perspectives de futur, una preparació analítica millorable en la majoria dels partits (constatable en els seus documents), així com una absència de mediadors internacionals.

Els estadistes es mostren quan les circumstàncies, les lleis i els actors polítics són part del problema més que de la solució. De moment, el mapa d'estadistes és un desert. Qui encarrilés el conflicte de fons tindria un lloc rellevant en la història. Qui sap, la vida té sorpreses. "Un president o un líder -escriu R. Kaplan- pot tenir un intel·lecte pobre però malgrat això mostrar un bon criteri" (*The return of Ancient Times*). Tucídides deia una cosa semblant sobre els problemes de la democràcia grega.

L'Estat té recursos legals, econòmics, mediàtics i internacionals per continuar aplicant vies repressives. Però quan més de dos milions de ciutadans de Catalunya donen suport a partits independentistes i una bona part d'ells han desconnectat racionalment i emocional de l'Estat, la repressió no sembla una manera intel·ligent de gestionar la qüestió. Si en el segle XX dues dictadures no van aconseguir posar fi al catalanisme, menys ho farà una democràcia creixentment degradada en el segle XXI. Pels independentistes és irracional deixar de ser-ho si no se soluciona el tema de fons, que és un tema de reconeixement i d'acomodació política.

No estem només davant el contrast entre dos nacionalismes, sinó davant d'una oportunitat d'establir una democràcia i un Estat de dret avançats i congruents amb el pluralisme nacional de la societat.

La història de la ciència mostra que sovint s'avança plantejant preguntes ingènues. Començar des d'unes *línies verdes* podria ser un primer pas. L'alternativa és seguir instal·lats en el conflicte durant molt temps, amb els costos que això suposa per a tothom.

Diàleg? Sí, però sense fer comèdia. Plantejant solucions al tema de fons.●